

Kolēģijas atzinums (64. pants)

**Atzinums 04/2024 par jēdzienu “pārziņa galvenā
uzņēmējdarbības vieta Savienībā” saskaņā ar VDAR 4. panta
16. punkta a) apakšpunktu**

Pieņemts 2024. gada 13. februārī

Translations proofread by EDPB Members.

This language version has not yet been proofread.

Kopsavilkums

Francijas uzraudzības iestāde pieprasīja Eiropas Datu aizsardzības kolēģijai sniegt atzinumu par jēdzienu “pārziņa galvenā uzņēmējdarbības vieta” saskaņā ar VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunktu un par vienas pieturas aģentūras mehānisma piemērošanas kritērijiem, jo īpaši attiecībā uz pārziņa “galvenās pārvaldes atrašanās vietas” Savienībā jēdzienu.

Kolēģija šajā atzinumā secina, ka pārziņa “galvenās pārvaldes atrašanās vieta” Savienībā var uzskatīt par galveno uzņēmējdarbības vietu saskaņā ar VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunktu tikai tad, ja tā pieņem lēmumus par personas datu apstrādes nolūkiem un līdzekļiem un ja tai ir šādu lēmumu īstenošanas pilnvaras.

Turklāt kolēģija uzskata, ka vienas pieturas aģentūras mehānismu var piemērot tikai tad, ja ir pierādījumi, ka viena no pārziņa uzņēmējdarbības vietām Savienībā pieņem lēmumus par attiecīgo apstrādes darbību nolūkiem un līdzekļiem un ka tai ir šādu lēmumu īstenošanas pilnvaras. Tāpēc, ja lēmumi par nolūkiem un līdzekļiem un pilnvaras šādu lēmumu ieviešanai tiek īstenoti ārpus Savienības, nav jābūt noteiktai galvenajai uzņēmējdarbības vietai saskaņā ar VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunktu, un vienas pieturas aģentūras mehānisms nebūtu jāpiemēro.

Turklāt kolēģija precizē, kā uzraudzības iestādēm praksē būtu jāpiemēro VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunkts, lai nodrošinātu tā konsekventu piemērošanu. Jo īpaši kolēģija atkārtoti norāda, ka pierādīšanas pienākums attiecībā uz vietu, kurā tiek pieņemti attiecīgie apstrādes lēmumi un kurai ir pilnvaras īstenot šādus lēmumus Savienībā, galu galā gulstas uz pārziņiem un ka tiem ir pienākums sadarboties ar uzraudzības iestādēm.

Visbeidzot, kolēģija precizē, ka uzraudzības iestādes saglabā iespēju apstrīdēt pārziņa apgalvojumu, pamatojoties uz attiecīgo faktu objektīvu pārbaudi un vajadzības gadījumā pieprasot papildu informāciju. Attiecībā uz šo pārbaudi kolēģija atgādina par uzraudzības iestāžu pienākumu sadarboties un to, ka tādēļ tām būtu kopīgi jāvienojas par atbilstošu detalizācijas pakāpi atkarībā no konkrētā gadījuma. Jo īpaši galvenās pārvaldes atrašanās vietas noteikšana Savienībā (piemēram, reģionālais galvenais birojs) ir sākumpunkts, kas palīdz uzraudzības iestādēm noteikt, kur, iespējams, tiek pieņemti lēmumi par apstrādes nolūkiem un līdzekļiem un kam ir šādu lēmumu īstenošanas pilnvaras. Tomēr uzraudzības iestādēm jāprojām būs jānovērtē vieta, kurā tiek pieņemti lēmumi par nolūkiem un līdzekļiem un kurā ir pilnvaras īstenot šādus lēmumus Savienībā, pirms minēto uzņēmējdarbības vietu (vai jebkuru citu uzņēmējdarbības vietu Savienībā) kvalificē kā galveno uzņēmējdarbības vietu.

Satura rādītājs

1	IEVADS.....	3
1.1	Faktu kopsavilkums	3
1.2	Pieprasījuma sniegt atzinumu saskaņā ar VDAR 64. panta 2. punktu pieņemamība .	4
2	KONKRĒTĀ PIEPRASĪJUMA BŪTĪBA.....	5
2.1	VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunkta interpretācija.....	5
2.2	Praktiski apsvērumi saistībā ar “galvenās uzņēmējdarbības vietas” identificēšanu Savienībā saskaņā ar VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunktu.....	10
3	SECINĀJUMI	12

Eiropas Datu aizsardzības kolēģija

Ņemot vērā 63. pantu un 64. panta 2. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa Regulā (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (turpmāk "VDAR"),

ņemot vērā EEZ līgumu un jo īpaši tā XI pielikumu un 37. protokolu, kas grozīti ar EEZ Apvienotās komitejas 2018. gada 6. jūlija Lēmumu Nr. 154/2018¹,

ņemot vērā reglamenta 10. un 22. pantu,

IR PIEŅĒMUSI ŠO ATZINUMU.

1 IEVADS

1.1 Faktu kopsavilkums

1. Francijas uzraudzības iestāde (turpmāk "FR UI") 2023. gada 10. oktobrī pieprasīja Eiropas Datu aizsardzības kolēģijai (turpmāk "EDAK" jeb "kolēģija") sniegt atzinumu par pārziņa galvenās uzņēmējdarbības vietas jēdzienu saskaņā ar VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunktu un par vienas pieturas aģentūras mehānisma piemērošanas kritērijiem.
2. FR UI savā pieprasījumā īpaši uzsvēra pārziņa "galvenās uzņēmējdarbības vietas" definīcijas iespējamās atšķirīgās interpretācijas saskaņā ar VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunktu². Būtībā FR UI jautāja kolēģijai, vai, lai uzskatītu pārziņa "galvenās pārvaldes atrašanās vietu" Savienībā par galveno uzņēmējdarbības vietu saskaņā ar VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunktu, uzraudzības iestādēm (turpmāk "UI") ir jāievāc pierādījumi par to, ka šī "galvenā pārvaldes atrašanās vieta" (turpmāk "GPAV") pieņem lēmumus par apstrādes nolūkiem un līdzekļiem un ir pilnvarota īstenot šādus lēmumus.
3. Kolēģija uzskata – lai sniegtu atbildi uz FR UI pieprasījumu, ir jāatbild uz turpmāk norādītajiem jautājumiem.
 - 1. jautājums. Vai, lai pārziņa "galvenās pārvaldes atrašanās vieta Savienībā" tiktu kvalificēta kā galvenā uzņēmējdarbības vieta saskaņā ar VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunktu, šajā uzņēmējdarbības vietā ir jāpieņem lēmumi par apstrādes nolūkiem un līdzekļiem un jābūt pilnvarām tos īstenot?
 - 2. jautājums. Vai vienas pieturas aģentūras mehānisms ir piemērojams tikai tad, ja ir pierādījumi, ka kāda no pārziņa uzņēmējdarbības vietām Savienībā (neatkarīgi no tā, vai tā ir pārziņa "galvenās pārvaldes atrašanās vieta" vai ne) pieņem lēmumus par nolūkiem un

¹ Atsauces uz "dalībvalstīm" šajā atzinumā jāsaprot kā atsauces uz "EEZ dalībvalstīm". Šajā atzinumā atsauces uz "Savienību" jāsaprot kā atsauces uz "EEZ".

² Tādējādi šis atzinums nav saistīts ar galvenās uzņēmējdarbības vietas jēdziena piemērošanu attiecībā uz apstrādātājiem saskaņā ar VDAR 4. panta 16. punkta b) apakšpunktu.

līdzekļiem, kas saistīti ar attiecīgajām apstrādes darbībām, un tai ir pilnvaras īstenot šādus lēmumus?

4. Kolēģijas priekšsēdētājs un FR UI atzina lietas materiālus par pilnīgiem 2023. gada 11. oktobrī. Sekretariāts nosūtīja attiecīgo lietu tajā pašā dienā. Priekšsēdētājs, ņemot vērā jautājuma sarežģītību, nolēma pagarināt termiņu saskaņā ar VDAR 64. panta 3. punktu.

1.2 Pieprasījuma sniegt atzinumu saskaņā ar VDAR 64. panta 2. punktu pieņemamība

5. VDAR 64. panta 2. punktā ir noteikts, ka it sevišķi jebkura uzraudzības iestāde var pieprasīt, lai kolēģija izskata jebkuru jautājumu par vispārējo piemērošanu vai kas rada sekas vairāk nekā vienā dalībvalstī nolūkā saņemt atzinumu.
6. Kolēģija uzskata, ka FR UI iesniegtais pieprasījums attiecas uz pārziņa galvenās uzņēmējdarbības vietas jēdziena piemērošanu saskaņā ar VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunktu, un tas būtiski ietekmē vienas pieturas aģentūras mehānisma praktisko piemērošanu. Tāpēc šis pieprasījums ietver "jautājumu par vispārējo piemērošanu" VDAR 64. panta 2. punkta nozīmē, jo tas attiecas uz uzraudzības iestāžu kompetenču robežu konsekventu interpretāciju, lai cita starpā nodrošinātu konsekventu sadarbību starp uzraudzības iestādēm saskaņā ar VDAR VII nodaļas 1. iedaļu.
7. Pieprasījumā sniegt atzinumu FR UI cita starpā ir iekļāvusi scenārijus, kas atspoguļo VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunkta iespējamās atšķirīgās interpretācijas. Tāpēc kolēģija uzskata, ka FR UI pieprasījums ir pamatots saskaņā ar EDAK reglamenta 10. panta 3. punktu, jo FR UI ir pierādījusi, ka uzraudzības iestādēm nepārprotami ir nepieciešama šā noteikuma konsekventa interpretācija.
8. Saskaņā ar VDAR 64. panta 3. punktu EDAK nesniedz atzinumu, ja tā jau ir sniegusi atzinumu par attiecīgo jautājumu³. EDAK vēl nav sniegusi atbildes uz jautājumiem, kas izriet no FR UI pieprasījuma. Turklāt pieejamās EDAK pamatnostādnes, jo īpaši ietverot "Pamatnostādnes pārziņa vai apstrādātāja vadošās uzraudzības iestādes identificēšanai"⁴, nesniedz konkrētus norādījumus par iespējamiem elementiem, kas jāpārbauda, lai pārziņa GPAV Savienībā varētu kvalificēt kā galveno uzņēmējdarbības vietu saskaņā ar VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunktu.
9. Šo iemeslu dēļ kolēģija uzskata, ka FR UI pieprasījums ir pieņemams un ka jautājumi, kas izriet no FR UI pieprasījuma, būtu jāanalizē saskaņā ar VDAR 64. panta 2. punktu pieņemtā atzinumā.

³ VDAR 64. panta 3. punkts un EDAK reglamenta 10. panta 4. punkts.

⁴ EDAK Pamatnostādnes 8/2022 pārziņa vai apstrādātāja vadošās uzraudzības iestādes identificēšanai, kas pieņemtas 2023. gada 28. martā, jaunākajā redakcijā pieejamas: https://www.edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-82022-identifying-controller-or-processors-lead_lv.

2 KONKRĒTĀ PIEPRASĪJUMA BŪTĪBA

10. Vispirms kolēģija atgādina, ka, pirms identificēt galvenās uzņēmējdarbības vietas esamību Savienībā, ir jānosaka pati apstrāde⁵, kura jāpārbauda veicamās darbības nolūkā, kā arī apstrādes (kopīgais(-ie)) pārzinis(-ņi)⁶. Turklāt ir jānovērtē, vai un kur šim pārzinim ir uzņēmējdarbības vietas⁷ Savienībā saistībā ar darbībām, kuru ietvaros notiek apstrāde⁸. Turpmāk sniegtais novērtējums par galvenās uzņēmējdarbības vietas jēdzienu ir balstīts uz pieņēmumu, ka šie elementi jau ir noteikti, un neskar citus gadījumus, kad var piemērot vienas pieturas aģentūras mehānismu, piemēram, ja Savienībā ir tikai viena pārziņa vai apstrādātāja uzņēmējdarbības vieta.
11. Kolēģija arī atgādina, ka VDAR nepieļauj “labvēlīgākā tiesiskā regulējuma valsts izvēli” galvenās uzņēmējdarbības vietas identificēšanā⁹. Saskaņā ar 36. apsvērumu galvenās uzņēmējdarbības vietas noteikšanai būtu jābalstās uz objektīviem kritērijiem, un tādējādi to nevar balstīt uz subjektīvu vietas izraudzīšanos.

2.1 VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunkta interpretācija

12. Pirmais jautājums, kas uzdots kolēģijai, attiecas uz to, vai, lai pārziņa “galvenās pārvaldes atrašanās vietu Savienībā” (turpmāk “GPAV”) varētu kvalificēt kā galveno uzņēmējdarbības vietu saskaņā ar VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunktu, šai uzņēmējdarbības vietai ir jāpieņem lēmumi par apstrādes nolūkiem un līdzekļiem un jābūt pilnvarām šos lēmumus īstenot.
13. Vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar EST iedibināto judikatūru, interpretējot kādu Savienības tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai tās teksts, bet arī tās konteksts un tiesiskā regulējuma, kurā šī norma ietilpst, mērķi¹⁰.
14. Attiecībā uz **tiesību normas burtisko interpretāciju** kolēģija konstatē, ka VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunkts ir iedalīts trīs daļās. Pirmkārt, pastāv nosacījums, ka pārzinim Savienībā ir uzņēmējdarbības vietas vairāk nekā vienā dalībvalstī (pirmā daļa). Turklāt, ja šis nosacījums ir izpildīts,

⁵ VDAR 4. panta 2. punkts.

⁶ VDAR 4. panta 7. punkts.

⁷ Saskaņā ar VDAR 22. apsvērumu “uzņēmējdarbības veikšana nozīmē efektīvu un faktisku darbību, ko veic pastāvīga vienība. Šādas vienības juridiskā forma neatkarīgi no tā, vai tā ir filiāle vai meitasuzņēmums ar juridiskas personas statusu, minētajā sakarā nav noteicošais faktors.” Attiecībā uz uzņēmējdarbības vietas jēdzienu sk. arī 2015. gada 1. oktobra spriedumu, *Weltimmo*, C-230/14, ECLI:EU:C:2015:639, 29. un 30. punkts; un 2016. gada 28. jūlija spriedumu, *Verein für Konsumenteninformation*, C-191/15, ECLI:EU:C:2016:612, 76. punkts.

⁸ VDAR 4. panta 23. punkts. Attiecībā uz jēdzienu “apstrāde saistībā ar darbībām uzņēmējdarbības vietā” sk. arī 2014. gada 13. maija spriedumu, *Google Spain* un *Google*, C-131/12, ECLI:EU:C:2014:317, 52. punkts; un 2015. gada 1. oktobra spriedumu, *Weltimmo*, C-230/14, ECLI:EU:C:2015:639, 35. punkts.

⁹ EDAK Pamatnostādnes 8/2022 pārziņa vai apstrādātāja vadošās uzraudzības iestādes identificēšanai, 37. un 38. punkts.

¹⁰ Sk. 2022. gada 22. jūnija spriedumu, *Leistriz*, C-534/20, ECLI:EU:C:2022:495, 18. punkts, un tur citēto judikatūru.

otrajā un trešajā daļā ir paredzēti divi iespējamie gadījumi, kad vienu no šīm uzņēmējdarbības vietām var kvalificēt kā pārziņa galveno uzņēmējdarbības vietu. Tas attiecas uz gadījumiem, kad uzņēmējdarbības vieta ir pārziņa "(..) galvenās pārvaldes atrašanās vieta Savienībā" (otrā daļa), ja vien "lēmumi par personas datu apstrādes nolūkiem un līdzekļiem netiek pieņemti citā pārziņa uzņēmējdarbības vietā Savienībā un ja vien šai citai uzņēmējdarbības vietai nav šādu lēmumu īstenošanas pilnvaru" (trešā daļa).

15. Attiecībā uz šā noteikuma pirmo daļu jānorāda, ka novērtējums, kas veikts saskaņā ar VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunktu, īpaši attiecas uz tām pārziņa un līdz ar to struktūras uzņēmējdarbības vietām Savienībā, kuras nosaka "personas datu apstrādes nolūkus un līdzekļus"¹¹.
16. Attiecībā uz šā noteikuma otro daļu kolēģija vispirms norāda, ka, lai gan GPAV jēdziens ir izmantots arī citās VDAR vietās¹², šajā regulā nav sniegta VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunktā minētās pārziņa GPAV definīcija, kā arī tajā nav atsauces uz konkrētu noteikumu, lai noteiktu tās nozīmi VDAR ietvaros. Tāpēc, tā kā nav īpašu norādījumu, interpretējot šo jēdzienu, būtu jāņem vērā citi ES tiesību aktu avoti¹³.
17. Šajā sakarā jāatzīmē, ka GPAV jēdziens tiek izmantots saistībā ar sabiedrību brīvību veikt uzņēmējdarbību saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk "LESD")¹⁴ 54. pantu un ka tas ir vispāratzīts jēdziens civiltiesību un komercietiesību kontekstā¹⁵. Proti, interpretējot LESD 54. pantu, Tiesa ir norādījusi, ka uzskata, ka uzņēmuma GPAV atbilst šīs sabiedrības "reālajai atrašanās vietai"¹⁶, t. i., tās faktiskajam galvenajam birojam, no kura tiek īstenota centrālā vadība un kontrole¹⁷. Līdzīga GPAV jēdziena interpretācija ir atrodama arī citās ES tiesību aktu jomās¹⁸. No iepriekš minētā

¹¹ VDAR 4. panta 7. punkts.

¹² Sk. VDAR 4. panta 16. punkta b) apakšpunktu un 36. apsvērumu.

¹³ Cita starpā sk. 2017. gada 18. maija spriedumu, *Hummel Holding*, C-617/15, ECLI:EU:C:2017:390, 22. punkts, un tajā citēto judikatūru.

¹⁴ Saskaņā ar LESD 54. pantu "sabiedrībām, kuras izveidotas saskaņā ar kādas dalībvalsts tiesību aktiem un kuru juridiskā adrese, galvenā vadība vai galvenā uzņēmējdarbības vieta ir Savienībā", ir brīvība veikt uzņēmējdarbību tāpat kā ES pilsoņiem.

¹⁵ Sk., piemēram, Regulas (EK) Nr. 593/2008 (Roma I) 19. panta 1. punktu, Regulas (EK) Nr. 44/2001 (Brisele) 60. panta 1. punkta b) apakšpunktu, un Regulas (ES) 1215/2012 (Brisele I) 63. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

¹⁶ Sk. 1988. gada 27. septembra spriedumu, *The Queen/H. M. Treasury and Commissioners of Inland Revenue, ex parte Daily Mail and General Trust plc.*, lieta C-81/87, EU:C:1988:456, 21.–25. punkts, un 2008. gada 16. decembra spriedumu, *Cartesio Oktató és Szolgáltató bt*, lieta C-210/06, EU:C:2008:723, 105. punkts.

¹⁷ Sk. 1988. gada 27. septembra spriedumu, *The Queen/H. M. Treasury and Commissioners of Inland Revenue, ex parte Daily Mail and General Trust plc.*, lieta C-81/87, EU:C:1988:456, 20.–25. punkts, kur termini "faktiskais galvenais birojs" un "centrālā vadība un kontrole", šķiet, tiek izmantoti kā sinonīmi, atsaucoties un "galvenās pārvaldes atrašanās vieta". Šajā saistībā sk. arī: Regulu (EK) Nr. 2157/2001, kurā termins "head office" (galvenais birojs) no angļu valodas ir tulkots kā "Hauptverwaltung", "administración central" vai "administration centrale" šā tiesību akta vācu, spāņu un franču valodas versijās.

¹⁸ Sk., piemēram, Direktīvas (ES) 2022/2555 (TID 2) 114. apsvērumu, kurā ir atsauce uz vietu "kur Savienībā tiek pieņemts vairums ar kibernetikas riska pārvaldības pasākumiem saistīto lēmumu"; Datu pārvaldības akta (ES) 2022/868 41. apsvērumu, kurā galvenajai uzņēmējdarbības vietai būtu jāatbilst datu starpniecības pakalpojumu

izriet, ka ar sabiedrības galvenās pārvaldes atrašanās vietu parasti saprot vietu, kur tiek pieņemti šīs sabiedrības vissvarīgākie lēmumi¹⁹²⁰.

18. Turklāt VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunkta trešā daļa attiecas uz situācijām, kad lēmumi par apstrādi tiek "*pieņemti citā pārziņa uzņēmējdarbības vietā Savienībā*", t. i., uzņēmējdarbības vietā, kas nav pārziņa GPAV. Jo īpaši vārda "*cits*" lietojums skaidri norāda, ka VDAR izmantotā pieeja paredz, ka galvenās pārvaldes atrašanās vieta Savienībā, pirmkārt, atbilst vietai, kur galvenokārt tiek pieņemti lēmumi par personas datu apstrādes nolūkiem un līdzekļiem, un ka šai galvenās pārvaldes atrašanās vietai ir pilnvaras tos īstenot. Tāpēc termins "*ja vien*" VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunktā būtu jāinterpretē kā nosacījums, kas jāizvērtē pārzinim un jāpārbauda uzraudzības iestādei(-ēm) pirms galvenās uzņēmējdarbības vietas noteikšanas, jo, ja šie lēmumi tiek pieņemti *citā* pārziņa uzņēmējdarbības vietā Savienībā, kurai ir pilnvaras tos īstenot, par galveno uzņēmējdarbības vietu uzskata šo citu pārziņa uzņēmējdarbības vietu.
19. Kolēģija norāda, ka iepriekš minēto VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunkta interpretāciju atbalsta VDAR 36. apsvēruma, saskaņā ar kuru pārziņa galvenajai uzņēmējdarbības vietai "*būtu jāietver efektīvas un faktiskas pārvaldes darbības, pieņemot galvenos lēmumus par apstrādes nolūkiem un līdzekļiem, ko veic pastāvīga vienība*".
20. Tāpēc, kā norādīts 36. apsvērumā, VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunktā ir atbalstīta interpretācija, ka pārziņa GPAV Savienībā būtu jāuzskata par pārziņa galveno uzņēmējdarbības vietu tikai tad, ja tā pieņem lēmumus par apstrādes līdzekļiem un nolūkiem un tai ir pilnvaras īstenot šādus lēmumus.
21. Turklāt šo interpretāciju apstiprina **konteksts, kādā iekļaujas VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunkts**.
22. Pirmkārt, kolēģija norāda, ka Eiropas Komisijas sākotnējā priekšlikumā bija skaidri paredzēta iespēja, ka pārzinim ir galvenā uzņēmējdarbības vieta, pat "*ja lēmumus par personas datu apstrādes nolūkiem,*

sniedzēja galvenās pārvaldes atrašanās vietai Savienībā un "*jānozīmē efektīvu un faktisku pārvaldības darbību norisi*"; Digitālo pakalpojumu akta (ES) 2022/2065 123. apsvērumu, kas saistībā ar galveno uzņēmējdarbības vietu saskaņā ar šo regulu atsaucas uz vietu, kur "*atrodas (...) galvenais birojs vai juridiskā adrese, kurā tiek veiktas galvenās finanšu funkcijas un darbības kontrole*" (izcēlums pievienots). Saikne ar GPAV franču un vācu valodas versijā ir vēl skaidrāka.

¹⁹ Sk. arī ģenerālvokāta 1988. gada 7. jūnija secinājumus, *The Queen/H. M. Treasury and Commissioners of Inland Revenue, ex parte Daily Mail and General Trust plc.*, lieta C-81/87, EU:C:1988:286, 4. punkts, kurā ir atsauce uz faktu, ka vieta "*kur tiek īstenota galvenā vadība un kontrole*" parasti tiek saprasta kā vieta, "*kur sabiedrības struktūrvienības pieņem lēmumus, kas ir būtiski sabiedrības darbībai*"; ģenerālvokāta 2001. gada 4. decembra secinājumus, *Überseering BV/Nordic Construction Company Baumanagement GmbH (NCC)*, lieta C-208/00, EU:C:2001:655, 4. zemsvītras piezīme.

²⁰ Arī starptautiskajās konvencijās, kurās ES ir līgumslēdzēja puse, izmanto GPAV jēdzienu, to līdzīgi kvalificējot kā vietu, kur tiek pieņemti vissvarīgākie lēmumi par struktūras darbību. Sk., piemēram, skaidrojošo ziņojumu par 2019. gada 2. jūlija Konvenciju par ārvalstu spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās vai komercietās, 107. punkts, un skaidrojošo ziņojumu par 2005. gada 30. jūnija Konvenciju par tiesas izvēles līgumiem, 120. punkts.

*nosacījumiem un līdzekļiem nepieņem Savienībā*²¹. Tomēr šī tiesību normas daļa likumdošanas procesa laikā tika svītrotā bez aizstāšanas. Šā noteikuma attīstība likumdošanas procesā liecina, ka likumdevējs ir vēlējies ierobežot vienas pieturas aģentūras mehānisma priekšrocības piemērošanu, attiecinot to tikai uz pārziņiem, kuri pieņem lēmumus par apstrādes nolūkiem un līdzekļiem Savienībā un kuriem ir pilnvaras īstenot šādus lēmumus.

23. Otrkārt, kolēģija ņem vērā Padomes veiktās izmaiņas šajā tiesību normā, ar kurām ieviesa pārziņa GPAV jēdzienu, lai nodrošinātu “objektīvākus un pārredzamākus kritērijus” pārziņa galvenās uzņēmējdarbības vietas noteikšanai²². Tāpēc šķiet, ka šis kritērijs ir iekļauts kā sākumpunkts, lai palīdzētu UI identificēt pārziņa galveno uzņēmējdarbības vietu, kurā tiek pieņemti lēmumi. Tomēr šķiet, ka tas nav paredzēts kā līdzeklis, lai paplašinātu galvenās uzņēmējdarbības vietas jēdziena tvērumu saskaņā ar VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunktu (un līdz ar to vienas pieturas aģentūras mehānisma piemērošanu), attiecinot to arī uz gadījumiem, kad lēmumu pieņemšanas pilnvaras nav galvenajai uzņēmējdarbības vietai²³.
24. Šo interpretāciju apstiprina arī **vienas pieturas aģentūras mehānisma vispārējais mērķis**, t. i., tas galvenokārt paredzēts, lai samazinātu juridisko nenoteiktību pārziņiem un mazinātu VDAR piemērošanas sadrumstalotību Savienībā²⁴. Šajā nolūkā minētais mehānisms ļauj pārzinim (vai apstrādātājam), kas darbojas vairākās dalībvalstīs, izmantot vienota kontaktpunkta, proti, vadošās uzraudzības iestādes (turpmāk “VUI”), sniegtās priekšrocības attiecībā uz tā pārrobežu darbībām, kuras skar vairākas dalībvalstis. Tā vietā, lai pārzinis sadarbotos ar vairākām vietējām uzraudzības iestādēm, tam ir jāsadarbojas tikai ar VUI, kas savukārt cieši sadarbosies ar attiecīgajām uzraudzības iestādēm, cita starpā saskaņā ar VDAR 60. pantā noteikto procedūru.
25. Šajā kontekstā “galvenās uzņēmējdarbības vietas” definīcija VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunktā, lasot to kopā ar VDAR 56. panta 1. punktu, ir tieši paredzēta, lai noteiktu, kurai uzraudzības iestādei būtu jārikojas kā vadošajai uzraudzības iestādei, t. sk. pārziņa vienīgajam partnerim attiecībā uz minētā pārziņa veikto pārrobežu apstrādi.

²¹ Sk. 4. panta 13. punktu Komisijas priekšlikumā Vispārīgajai datu aizsardzības regulai, 2012/0011/COD. Galvenās pārvaldes atrašanās vietas galīgais formulējums pēc Padomes ieviestajām izmaiņām ir pretrunā Komisijas sākotnējam priekšlikumam, kurā teikts, ka “galvenā uzņēmējdarbības vieta” *“attiecībā uz pārzini ir tās pārziņa institūcijas atrašanās vieta Savienībā, kur tiek pieņemti galvenie lēmumi par personas datu apstrādes nolūkiem, nosacījumiem un līdzekļiem”*. Komisijas priekšlikumā ietvertā teikuma otrā daļa, kurā bija paredzēta galvenā uzņēmējdarbības vieta, *“ja lēmumus par personas datu apstrādes nolūkiem, nosacījumiem un līdzekļiem nepieņem Savienībā”*, tika svītrotā.

²² Cita starpā sk.: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7105-2013-REV-6/en/pdf> (32. lpp.).

²³ Šajā sakarā jāatzīmē, ka, lai gan vairākas dalībvalstis likumdošanas procesā deva priekšroku formālāka kritērija noteikšanai, atsaucoties uz pārziņa inkorporāciju, Padome īpaši izvēlējās GPAV jēdzienu. Sk., piemēram, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11028-2014-INIT/en/pdf> (77. lpp., 54. zemsvītras piezīme).

²⁴ Ģenerāladvokāta 2021. gada 13. janvāra secinājumi, *Facebook Ireland* u. c., lieta C-645/19, ECLI:EU:C:2021:5, 75.–80. punkts.

26. Kolēģija uzskata, ka loma un uzdevumi, kas uzticēti vadošajai uzraudzības iestādei “drīzāk kā *primus inter pares*, nevis kā vienīgajai VDAR īstenotājai pārrobežu situācijā”²⁵, nozīmē, ka šī uzraudzības iestāde (pretstatā citām attiecīgajām uzraudzības iestādēm jeb “AUI”) atrodas tuvu pārziņa uzņēmējdarbības vietai, kurai ir reāla un efektīva ietekme uz attiecīgo apstrādi²⁶, t. i., pārziņa gadījumā — konkrētajai uzņēmējdarbības vietai, kurai ir lēmumu pieņemšanas pilnvaras attiecībā uz apstrādi. Šis kompetenču sadalījums starp VUI un citu(-ām) AUI, kas nosaka, ka VUI ir pārziņa vienīgais partneris saistībā ar attiecīgo pārrobežu apstrādi²⁷, t. sk. nepieciešamības gadījumā veicot izmeklēšanu tā galvenajā uzņēmējdarbības vietā²⁸, galvenokārt ir pamatots ar VUI tuvumu tai uzņēmējdarbības vietai, kas ir vispiemērotākā, lai sniegtu atbildes par veikto apstrādi. Šis tuvums arī garantē, ka vadošā uzraudzības iestāde var izdot savu lēmumu²⁹, vajadzības gadījumā ietverot arī korektīvus pasākumus saskaņā ar VDAR 58. pantu, tieši tai uzņēmējdarbības vietai, kura var pieņemt lēmumu veikt vajadzīgās izmaiņas, lai nodrošinātu apstrādes atbilstību, un kurai ir pilnvaras panākt šo izmaiņu īstenošanu.
27. Ņemot vērā iepriekš minēto, attiecībā uz pirmo jautājumu EDAK secina, ka pārziņa GPAV Savienībā var uzskatīt par galveno uzņēmējdarbības vietu saskaņā ar VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunktu tikai tad, ja tā pieņem lēmumus par personas datu apstrādes nolūkiem un līdzekļiem un tai ir pilnvaras īstenot šādus lēmumus.
28. Tam seko otrais jautājums, kas uzdots kolēģijai, par to, vai vienas pieturas aģentūras mehānismu var piemērot tikai tad, ja ir pierādījumi, ka kāda no pārziņa uzņēmējdarbības vietām Savienībā pieņem lēmumus par attiecīgās apstrādes nolūkiem un līdzekļiem un ka tai ir pilnvaras šos lēmumus īstenot.
29. Saistībā ar to no atbildes uz pirmo jautājumu izriet, ka pārziņa GPAV Savienībā var uzskatīt par galveno uzņēmējdarbības vietu tikai tad, ja tā pieņem lēmumus par apstrādes nolūkiem un līdzekļiem un ir pilnvarota īstenot šādus lēmumus. Turklāt VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunkta otrā daļa ir piemērojama tikai tad, ja otra struktūra, kas pieņem lēmumus par apstrādes nolūkiem un līdzekļiem un kam ir pilnvaras panākt šādu lēmumu īstenošanu, ir tāda pārziņa uzņēmējdarbības vieta, kurš atrodas *Savienībā*.
30. Attiecīgi kolēģija uzskata, ka, ja **nav pierādījumu**, ka lēmumu pieņemšanas pilnvaras attiecībā uz konkrētas apstrādes nolūkiem un līdzekļiem (kā arī pilnvaras īstenot šādus lēmumus) ir GPAV Savienībā vai “citai pārziņa uzņēmējdarbības vietai Savienībā”, t. i., ja tā atrodas ārpus Savienības,

²⁵ Sk. arī ģenerālvokāta 2021. gada 13. janvāra secinājumus, *Facebook Ireland* u. c., lieta C-645/19, EU:C:2021:5, 111. punkts.

²⁶ Šo tuvuma principu atbalsta VDAR 56. panta 2. punktā paredzētais izņēmums, kas VUI dod iespēju pieprasīt citai AUI izskatīt lietas, kuras attiecas tikai uz uzņēmējdarbības vietu dalībvalstī vai būtiski ietekmē datu subjektus šīs citas AUI dalībvalstī.

²⁷ VDAR 56. panta 6. punkts.

²⁸ Šajā sakarā sk. VDAR 60. panta 3. punktu: iespēja ātri veikt izmeklēšanu ir vajadzīga, lai vadošā uzraudzības iestāde varētu izpildīt savus pienākumus nekavējoties iesniegt lēmuma projektu.

²⁹ Ar šo valsts lēmumu īsteno visu attiecīgo uzraudzības iestāžu sadarbības procedūras ietvaros veiktā darba rezultātu.

attiecībā uz minēto apstrādi **nav galvenās uzņēmējdarbības vietas** saskaņā ar VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunktu. Tāpēc šādā gadījumā vienas pieturas aģentūras mehānisms nebūtu jāpiemēro³⁰.

2.2 Praktiski apsvērumi saistībā ar “galvenās uzņēmējdarbības vietas” identificēšanu Savienībā saskaņā ar VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunktu

31. Lai gan iepriekšējā iedaļā ir sniegtas atbildes uz abstrakti izvirzītajiem juridiskajiem jautājumiem, tomēr būtu vēl lietderīgi precizēt, kā uzraudzības iestādēm būtu jāpiemēro VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunkts praksē, lai nodrošinātu tā vienādu piemērošanu. Kā minēts iepriekš 10. punktā, šā atzinuma darbības joma attiecas uz gadījumu, kas saistīts ar galveno uzņēmējdarbības vietu saskaņā ar VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunktu, neskarot citus gadījumus, kad var piemērot vienas pieturas aģentūras mehānismu.
32. Šajā sakarā kolēģija vispirms atkārtoti norāda, ka pierādīšanas pienākums attiecībā uz vietu, kurā tiek pieņemti attiecīgie apstrādes lēmumi un kurai ir pilnvaras īstenot šādus lēmumus Savienībā, galu galā gulstas uz pārziņiem³¹. Tāpēc, pamatojoties uz pārskatatbildības principu un pienākumu sadarboties ar uzraudzības iestādēm saskaņā ar VDAR 31. pantu, pārziņiem, kuri plāno iestādēm norādīt savu galveno uzņēmējdarbības vietu saskaņā ar VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunktu, būtu jāprecizē, vai kāda konkrēta uzņēmējdarbības vieta ir pārziņa GPAV Savienībā, kura pieņem lēmumus par apstrādes nolūkiem un līdzekļiem un kurai ir pilnvaras īstenot minētos lēmumus, vai arī tas attiecas uz citu pārziņa uzņēmējdarbības vietu Savienībā, un tādā gadījumā šī cita vieta būtu jāuzskata par pārziņa galveno uzņēmējdarbības vietu³². Šajā kontekstā, lai veiktu novērtējumu³³, kas ļauj pārziņim pierādīt savu apgalvojumu³⁴, būtiski var būt dažādi elementi, piemēram, apstrādes darbību efektīva reģistrēšana saskaņā ar VDAR 30. pantu un privātuma politika,.
33. Tomēr kolēģija atgādina, ka šos pārziņa apgalvojumus pārskata valstu uzraudzības iestādes. Citiem vārdiem sakot, kompetentās uzraudzības iestādes saglabā iespēju apstrīdēt pārziņa analīzi (un tai nepiekrīst), pamatojoties uz attiecīgo faktu objektīvu pārbaudi un vajadzības gadījumā pieprasot

³⁰ Tas neskar citus gadījumus, kad var piemērot vienas pieturas aģentūras mehānismu, piemēram, pārziņa vai apstrādātāja vienīgās uzņēmējdarbības vietas gadījumā.

³¹ Sk. EDAK Pamatnostādnes 8/2022 pārziņa vai apstrādātāja vadošās uzraudzības iestādes identificēšanai, 24. un 37. punkts; EDAK Atzinumu 8/2019 par uzraudzības iestādes kompetenci gadījumā, kad mainās apstākļi, kas saistīti ar galveno vai vienīgo uzņēmējdarbības vietu, 26. punkts.

³² Sk. EDAK Pamatnostādnes 8/2022 pārziņa vai apstrādātāja vadošās uzraudzības iestādes identificēšanai, 21. punkts.

³³ EDAK Pamatnostādnes 8/2022 pārziņa vai apstrādātāja vadošās uzraudzības iestādes identificēšanai, 37. punkts.

³⁴ Sk. arī EDAK Pamatnostādnes 8/2022 pārziņa vai apstrādātāja vadošās uzraudzības iestādes identificēšanai, 25. punkts.

papildu informāciju³⁵³⁶. Šajā kontekstā uzraudzības iestādes var izmantot savas pilnvaras saskaņā ar VDAR 58. panta 1. punkta a) apakšpunktu, lai sazinātos ar attiecīgo pārziņa uzņēmējdarbības vietu, vai vajadzības gadījumā pajauties uz savstarpēju palīdzību saskaņā ar VDAR 61. pantu, lai iegūtu nepieciešamo informāciju ar citas uzraudzības iestādes palīdzību³⁷.

34. Kā norādīts iepriekšējā iedaļā, galvenās pārvaldes atrašanās vietas noteikšana Savienībā (piemēram, reģionālais galvenais birojs) ir sākumpunkts, kas palīdz uzraudzības iestādēm noteikt, kur, iespējams, tiek pieņemti lēmumi par apstrādes nolūkiem un līdzekļiem un kam ir pilnvaras īstenot šādus lēmumus Savienībā. Tomēr, ja tiek pierādīts, ka pārzinim ir GPAV Savienībā, uzraudzības iestādēm joprojām ir jānovērtē vieta, kurā tiek pieņemti lēmumi par konkrētās apstrādes nolūkiem un līdzekļiem un kurai ir pilnvaras īstenot šādus lēmumus, t. sk. attiecībā uz “ja vien” klauzulu. Uzraudzības iestādēm būtu kopīgi jāvienojas par šādam novērtējumam atbilstošu detalizācijas pakāpi atkarībā no konkrētā gadījuma.
35. Ja uzraudzības iestādes secina, ka pārzinis ir sniedzis pietiekamu vai nepietiekamu informāciju, lai būtu iespējams pārliecināties par galvenās uzņēmējdarbības vietas esamību saskaņā ar VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunktu, šis novērtējums un secinājumi būtu jādara zināmi visām pārējām AUI saskaņā ar VDAR 60. panta 1. punktu, arī lai nodrošinātu, ka par šo jautājumu tiek panākta drīza vienošanās³⁸. Ja pārzinis ir sniedzis pietiekamu informāciju un AUI ir apstiprinājušas tā apgalvojumu par galvenās uzņēmējdarbības vietas identificēšanu, noteiktā vadošā uzraudzības iestāde var informēt šo galveno uzņēmējdarbības vietu par izdarītajiem secinājumiem³⁹. Tomēr gadījumā, ja AUI ir apgalvojumu noraidījušas⁴⁰, par pierādījumu vākšanu atbildīgajai uzraudzības iestādei būtu jāsaazinās ar attiecīgo uzņēmējdarbības vietu un jāinformē par šo secinājumu. Tai būtu jāinformē uzņēmējdarbības vieta arī par praktiskajām sekām, t. sk. gadījumā, ja VUI nav apstiprināta, proti, ka vienas pieturas aģentūras mehānisms nav piemērojams un ka tāpēc jebkura uzraudzības iestāde saglabā kompetenci vajadzības gadījumā veikt individuālus pasākumus.
36. Visbeidzot, ja, neraugoties uz turpmāku informācijas apmaiņu sadarbības garā, nav vienprātības par AUI izdarītajiem secinājumiem, uzraudzības iestādes var ar šo jautājumu vērsties kolēģijā saskaņā ar VDAR 63. pantu. Šādi var rīkoties gadījumos, kad pastāv pretrunīgi viedokļi par to, kura no AUI ir kompetenta attiecībā uz galveno uzņēmējdarbības vietu, izmantojot VDAR 65. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzēto procedūru, vai, ja nevienprātība izriet no abstrakta juridiska pamatjautājuma atšķirīgas interpretācijas, izmantojot VDAR 64. panta 2. punktā paredzēto procedūru.

³⁵ Sk. EDAK Pamatnostādnes 8/2022 pārziņa vai apstrādātāja vadošās uzraudzības iestādes identificēšanai, 37. punkts.

³⁶ Turklāt jānorāda, ka, pamatojoties uz VDAR 55. panta 1. punktu, to lasot saistībā ar VDAR 56. panta 1. punktu, jebkura uzraudzības iestāde saglabā iespēju pieprasīt informāciju no pārziņa, ja jautājums neattiecas uz pārrobežu apstrādi vai vēl nav konstatēts, ka notiek pārrobežu apstrāde.

³⁷ Šajā sakarā sk. EDAK iekšējo dokumentu Nr. 6/2020 par sākotnējiem pasākumiem sūdzības izskatīšanai: sūdzību pieņemamība un pārbaude, pieņemts 2020. gada 15. decembrī.

³⁸ Šim nolūkam ir izveidota īpaša informācijas apmaiņas plūsma Iekšējā tirgus informācijas (IT) sistēmā, ko datu aizsardzības iestādes izmanto, lai sadarbotos saskaņā ar VDAR.

³⁹ Tas neliedz uzraudzības iestādei (vai vairākām iestādēm), kas sākotnēji veica izmeklēšanu par pārzini, turpināt saziņu, ja vien tā nav apstiprinātā vadošā uzraudzības iestāde.

⁴⁰ Tas varētu būt vai nu tāpēc, ka AUI ir secinājušas, ka nav galvenās uzņēmējdarbības vietas, vai arī tāpēc, ka šāda loma ir citai uzņēmējdarbības vietai Savienībā.

3 SECINĀJUMI

37. Pamatojoties uz FR UI lūgumu sniegt atzinumu un uz iepriekš izklāstīto analīzi, kolēģija attiecībā uz VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunkta interpretāciju secina, ka:

1) pārziņa "galvenās pārvaldes atrašanās vietu" Savienībā var uzskatīt par galveno uzņēmējdarbības vietu saskaņā ar VDAR 4. panta 16. punkta a) apakšpunktu tikai tad, ja tā pieņem lēmumus par personas datu apstrādes nolūkiem un līdzekļiem un ja tai ir pilnvaras īstenot šādus lēmumus;

2) vienas pieturas aģentūras mehānismu var piemērot tikai tad, ja ir pierādījumi, ka kāda no pārziņa uzņēmējdarbības vietām Savienībā pieņem lēmumus par attiecīgo apstrādes darbību nolūkiem un līdzekļiem un ka tai ir pilnvaras īstenot šādus lēmumus.

Eiropas Datu aizsardzības kolēģijas vārdā —

priekšsēdētāja

(Anu Talus)